

ONTVANGEN 21 JUNI 2012

de steekproef bv

archeologisch onderzoeks-
en adviesbureau

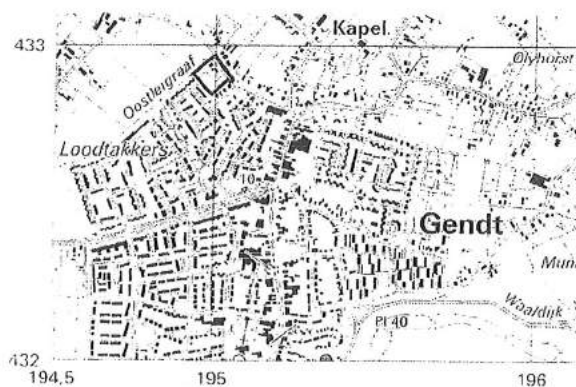

Een inventariserend archeologisch veldonderzoek aan de Hegsestraat 11 te Gendt (Gld.)

Steekproef-rapport 2006-07/06
ISSN 1871-269X, CIS-code 17987

Inleiding

Op 5 juli 2006 is aan de Hegsestraat te Gendt, gemeente Lingewaard een inventariserend archeologisch veldonderzoek uitgevoerd (begrenzing onderzoeksterrein in RD-coördinaten: 194,923/432,908 - 194,986/432,839 - 195,037/432,886 - 195,040/432,916 - 195,001/432,974). Het plangebied ligt in het noorden van Gendt, op het terrein van Hegsestraat 11, ten zuidwesten van de Hegsestraat en ten noordwesten van de Schoutstraat (zie Figuren 1 en 4). De onderzochte terreindelen staan kadastraal bekend als Gemeente Gendt, en percelen A 4671 en A 4128. Ten tijde van het onderzoek was een deel van het terrein bebouwd met een boerderij met daarin een hondentrimsalon, enkele stallen en een garage. Het overgrote deel van het terrein bestond uit weiland en een paardenbak. Het plangebied heeft een oppervlakte van ongeveer 0,7 ha en ligt op een hoogte van ongeveer 10 m boven het NAP.

Figuur 1. Gendt - Hegsestraat 11: overzichtskaart. Het plangebied is rood omlijnd. [Naar: ANWB 2004. *Topografische Atlas 1: 25000 Gelderland*. ANWB, Den Haag].

Op de Kadastrale Minuutplan 1832¹ is het plangebied onbebouwd. Waarschijnlijk maakte het terrein deel uit van de kadastrale percelen A 257 en A 277. Op de Grote Historische Atlas van Nederland 1:50000, 3 Oost-Nederland 1830-1855² maakt het plangebied deel uit van het buitengebied van Gent en is het onbebouwd. Op de Grote Historische topografische Atlas $\pm$ 1905 Gelderland³ is het plangebied voor het eerst bebouwd. Het gaat hier naar alle waarschijnlijkheid om de huidige boerderij (of een voorganger hiervan). Tot in deze periode wordt Gendt zonder -d geschreven.

Op de Bodemkaart van Nederland 1:50000 (blad 40) is de bodem in het plangebied gekarteerd als een kalkhoudende ooivaaggrond met zware zavel en lichte klei (classificatie Rd90A met grondwatertrap VII: gemiddeld hoogste grondwaterstand meer dan 80 en gemiddeld laagste grondwaterstand meer dan 120 cm beneden het maaiveld).

Volgens de *Geological - Geomorphological map of the Rhine-Meuse delta, the Netherlands* (Berendsen & Stouthamer, 2001⁴) ligt het plangebied op de zuidelijke oever van een stroomdal (zie Figuur 2). Dit stroomdal wordt het stroomdal Zandvoort genoemd (nr. 193). Het ontstaan van dit stroomdal (begin van de sedimentatie) wordt gedateerd rond 3000 BP⁵ en het eind van de sedimentatie rond 2000 BP. Rondom het stroomdal Zandvoort zijn verscheidene nederzettingsresten uit de bronstijd, ijzertijd, Romeinse tijd en de Vroege en Late Middeleeuwen bekend. Ook zijn enkele mogelijke Neolithische sporen aanwezig. Het stroomdal heeft benedenstrooms verbindingen met het stroomdal Baal; datering 3200 tot 2200 BP (nummer 14 op Figuur 2). Ook rondom dit stroomdal zijn archeologische resten gevonden uit de ijzertijd, Romeinse tijd en de Vroege en Late Middeleeuwen.

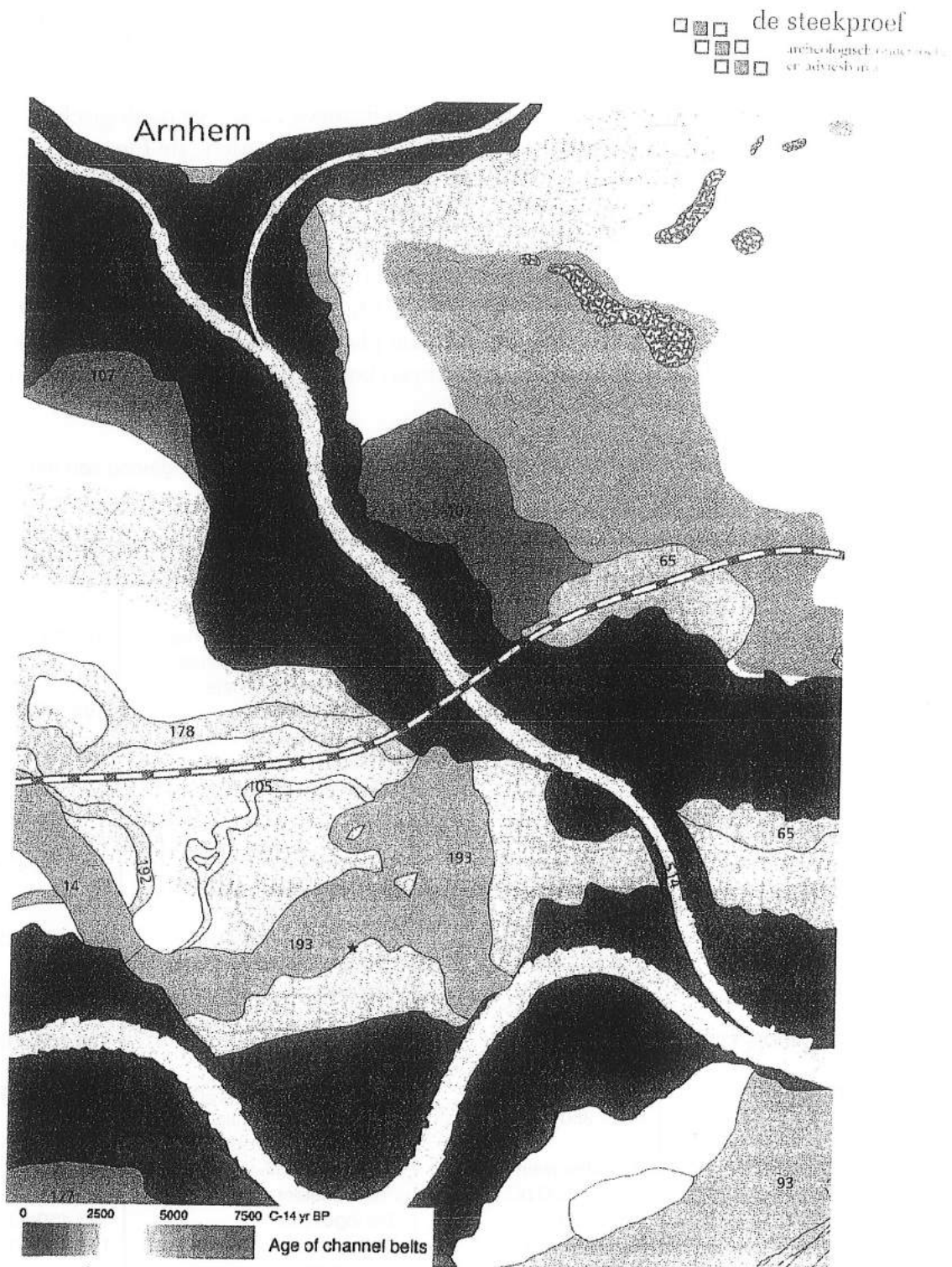
¹ De Woonomgeving: www.dewoonomgeving.nl - publicatie van kadastrale kaarten uit 1832.

² Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1990. *Grote Historische Atlas van Nederland 1:50000, 3 Oost-Nederland 1830-1855*, Wolters-Noordhoff bv, Groningen.

³ Uitgeverij Nieuwland, 2005. *Grote Historische topografische Atlas $\pm$ 1905, Gelderland, schaal 1:25.000*. Uitgeverij Nieuwland, Tilburg.

⁴ Berendsen, H.J.A. & E. Stouthamer, 2001. *Paleogeographic development of the Rhine-Meuse delta, The Netherlands*. Koninklijke van Gorcum, Assen. P 246.

⁵ BP = "Before Present": voor 1950 AD.

Figuur 2. Gendt - Hegsestraat 11: geologische & geomorfologische kaart. Het plangebied is met een zwarte ster aangegeven. De verschillende stroomdalen zijn aangegeven met nummers. Stroomdal Zandvoort is aangegeven met nummer 193. [Naar: Berendsen, H.J.A. & E. Stouthamer, 2001. *Paleographic development op the Rhine-Meuse delta, The Netherlands*. Koninklijke van Gorcum, Assen.]

Het plangebied heeft op de IKAW (Indicatieve Kaart Archeologische Waarden) een hoge trefkans op archeologische waarden (zie Figuur 3). De omringende gebieden hebben een middelhoge en hoge trefkans op archeologische waarden. Uit het plangebied zelf zijn geen meldingen van archeologisch waardevolle terreinen bekend in het Centraal Monumenten Archief (CMA) en geen archeologische vondsten in het Centraal Archeologisch Archief (CAA) van de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB). In de directe omgeving van het plangebied zijn meerdere archeologische waardevolle terreinen en waarnemingen bekend, deze zijn weergegeven in Tabel 1.

Tabel 1. Gendt - Hegsestraat 11, in ARCHIS vermelde vondsten in de omgeving van het plangebied (zie ook Figuur 3).

CMA/CAA-nrs.	Datering	Omschrijving	RD-coördinaten
CMA			
735 (40D-013)	ijzertijd laat - Middeleeuwen laat 250 vC - 1500 nC	Terrein op een stroomrug, met sporen uit Romeinse tijd, en vroege en late Middeleeuwen.	195,500/432,892
3876 (40D-014)	ijzertijd laat - Middeleeuwen laat 250 vC - 1500 nC	Oude woongrond met sporen uit late ijzertijd, Romeinse tijd en ME.	195,391/432,902
CAA			
400105 (40DN-144)	ijzertijd laat - Middeleeuwen 250 vC - 1500 nC	Bot en inheems-Romeins en Middeleeuws aardewerk	194,930/433,040
56196 (40DN-132)	ijzertijd - Romeinse tijd 800 vC - 450 nC	Nederzettingmateriaal; aardewerk, houtskool & bot	194,700/433,000
3516 (40DN-18)	Middeleeuwen 450 - 1500 nC	Middeleeuws aardewerk	194,600/433,120
57909 (40DN-137)	Middeleeuwen 450 - 1500 nC	Aardewerk en bot	195,254/432,895
34109 (40DN-76)	Romeinse tijd laat 270 - 350 nC	Romeinse munt (koper) Follis van Constantinus I, geslagen in Lyon (323 nC)	195,380/432,840
3504 (40DN-12)	Middeleeuwen laat 1050 - 1500 nC	Voormalig AMK-terrein met laat Middeleeuws aardewerk	195,450/432,750
24786 (40DN-11)	onbekend	Niet ingevoerd	195,450/432,900
3503 (40DN-11)	Romeinse tijd - Middeleeuwen 12 vC - 1500 nC	Aardewerk. oa. steengoed, en romeins serviesgoed.	195,450/432,900
40602 (40DN-11)	Romeinse tijd 12 vC - 450 nC	Munt, glaswerk & aardewerk (oa. Terra Sigilata)	195,450/432,900
22329 (40DN-11)	Romeinse tijd - Middeleeuwen 12 vC - 1500 nC	Opgraving met nederzettingenresten: glas, aardewerk (oa. Terra Nigra)	195,450/432,900

Gendt, Hegsestraat

Figuur 3. Bekende en verwachte archeologische waarden.

195480 / 433204

Legenda

- HUIZEN
- VONDSTMELDINGEN
- WAARNEMINGEN
- TOP10 (GTDN)
- MONUMENTEN
 - archeologische betekenis
 - archeologische waarde
 - hoge archeologische waarde
 - zeer hoge archeologische waarde
 - zeer hoge arch waarde, beschermd
- IKAW
 - zeer lage trekkans
 - lage trekkans
 - middel-hoge trekkans
 - hoge trekkans
 - lage trekkans (water)
 - middel-hoge trekkans (water)
 - hoge trekkans (water)
 - water
 - niet gekarteerd

0 100 m

ROB
Archisll

194523 / 432395

Archeologisch verwachtingsmodel

Het plangebied ligt naast een oud stroomdal (Zandvoort) waar in het verleden vondsten zijn gedaan uit de bronstijd, ijzertijd, Romeinse tijd en Vroege en Late Middeleeuwen. Mogelijk zijn ook nog Neolithische vondsten bekend in de nabijheid van dit stroomdal. Tevens heeft het plangebied op de IKAW een hoge trefkans op archeologische waarden. De mogelijkheid bestaat dat tijdens het veldwerk grondsporen en archeologische indicatoren worden aangetroffen uit onder andere de bronstijd, ijzertijd, Romeinse tijd en de Middeleeuwen. Deze indicatoren zullen grotendeels bestaan uit fragmenten aardewerk en mogelijkkerwijs een cultuurlaag.

Aanleiding en doel

Dit onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van Klok Druten Grondexploitatie b.v., vertegenwoordigd door de heer N. de Kleijn. De aanleiding voor het onderzoek is de geplande nieuwbouw van enkele woningen in het plangebied.

Het doel van het onderzoek is vast te stellen of in het gebied nog onverstoorde archeologische grondsporen verwacht kunnen worden. Hiertoe is de gaafheid van het bodemprofiel bepaald. Tevens is de bodem onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Methoden en technieken

In het plangebied aan de Hegsestraat te Gendt zijn in totaal zes grondboringen verricht, dit komt neer op ongeveer negen boringen per hectare. De boringen zijn zo gelijkmatig mogelijk over het te onderzoeken terrein verdeeld.

Boringen 2 tot en met 4 zijn in één noordwest-zuidoost lopende raai gezet, aan de zuidwestzijde van het plangebied. Tussen de boringen is hier een afstand van 25 m aangehouden. Boringen 1 en 6 zijn rondom de bebouwing gezet en boring 5 is in de oosthoek van het plangebied geplaatst. Voor de precieze locatie van de boringen wordt verwezen naar Figuur 4.

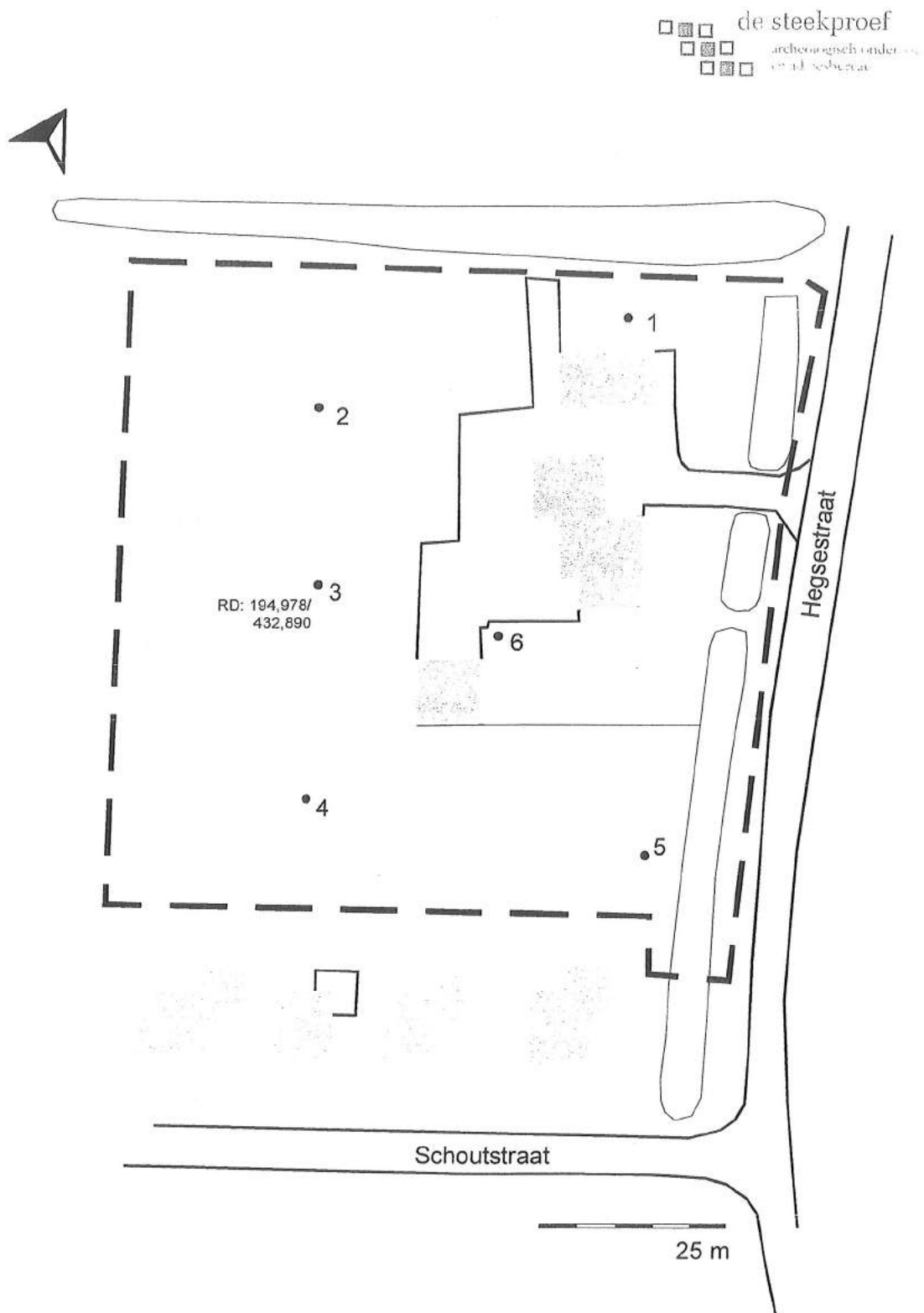
Alle boringen zijn uitgevoerd met een 10 cm edelmanboor. Hiermee is de opbouw van de bodem bepaald. De boringen zijn - indien mogelijk - tot een minimale diepte van 25 in de ongeroerde bodem doorgezet om de opbouw van de bodem goed te bestuderen. Opgeboorde klei werd in de boor gesneden en daarna met de hand verbrokeld en onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals houtskool, aardewerk en bewerkt of verbrand vuursteen. Zodra met de edelmanboor natuurlijke, onverstoorde lagen werden bereikt is de boring voortgezet met een 2 cm steekguts. Hiermee is de verdere opbouw van de bodem bepaald. Ook in de guts is de klei onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Resultaten

De beschrijvingen van de boringen zijn weergegeven in de boorstaten. Deze zijn bijgevoegd.

In het gehele plangebied is de bodem tot op een diepte van 60 cm geroerd en verstoord. Dieper dan 60 cm bestaat de bodem uit een intact, natuurlijk afgezet kleipakket met zandbandjes. In boring 1 is op een diepte van 80 cm recent baksteen aangetroffen. De bodem hierboven is recentelijk verstoord. Boring 2 is in een paardenbak gezet. De eerste 30 cm van de bodem bestaat hier uit opgebracht zand. In boringen 5 en 6 is in de eerste 40 cm recent aardewerk en baksteen aangetroffen.

In boring 4 is op een diepte van 160 cm beneden het maaiveld een laagje klei waargenomen waarin vegetatievlekken aanwezig waren. Rondom dit vegetatieniveau zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Tijdens het veldwerk zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen of archeologische vondsten gedaan. In de verstoorde bodemlagen zijn recente puinsporen, aardewerk en recent baksteen aangetroffen. Een veldkartering bleek door de aanwezigheid van gras en bebouwing niet mogelijk.

Figuur 4. Gendt - Hegsestraat 11: situatietekening met de boorlocaties. De genummerde punten geven de uitgevoerde boringen weer. De zwarte onderbroken lijn geeft de begrenzing van het plangebied aan.

Conclusies en advies

Tot op een diepte van minimaal 60 cm is de bodem verstoord. Vondsten in de omgeving van het plangebied zijn met name gedaan op een diepte van 40 tot 60 cm beneden het maaiveld. In het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel werd gesteld dat tijdens het veldwerk de kans bestond op het aantreffen van grondsporen en indicatoren uit onder andere de bronstijd tot en met de Middeleeuwen. Deze zijn tijdens het onderzoek niet aangetroffen.

Tijdens het veldwerk zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen of archeologische vondsten gedaan. Ook zijn in het verleden geen meldingen gedaan van archeologische vondsten uit het plangebied. Op grond van de huidige staat van kennis zijn beperkende en/of beschermende maatregelen dan ook niet wetenschappelijk verdedigbaar. Archeologisch vervolgonderzoek wordt voor het plangebied aan de Hegsestraat te Gendt, gemeente Lingewaard, niet noodzakelijk geacht.

Wel wijzen wij er op dat wanneer bij werkzaamheden grondsporen worden aangetroffen en/of archeologische vondsten worden gedaan, hier direct melding van dient te worden gemaakt bij de gemeente Lingewaard.

Zuidhorn, 11 juli 2006
De Steekproef

drs. A. Vissinga

Voor akkoord,

dr. J. Jelsma (senior archeoloog)

meeters
1,0 v. mv

01 BIJZONDERHEDEN 02 BIJZONDERHEDEN 03 BIJZONDERHEDEN 04 BIJZONDERHEDEN 05 BIJZONDERHEDEN 06 BIJZONDERHEDEN

Section	Soil Type	NAP (cm)	X (mm)	Y (mm)	Z (mm)
01	Baksteen	0	5-7-2006	5-7-2006	5-7-2006
02	Opgebracht	-0.5	5-7-2006	5-7-2006	5-7-2006
03	Lijzchoudend Plantenresten	-1.0	5-7-2006	5-7-2006	5-7-2006
04	Lijzchoudend	-1.5	5-7-2006	5-7-2006	5-7-2006
05	Lijzchoudend	-2.0	5-7-2006	5-7-2006	5-7-2006
06	Lijzchoudend	-2.5	5-7-2006	5-7-2006	5-7-2006

Opdrachtgever : Klok Druten Grondexploitatie bv
Projectnaam : Gendt
Projectlocatie : Hegsestraat 11
Projectnummer : 2006-07/06
Analyse parameter :

BOORPROFIELEN
Getest volgens: NEN5104

Datum: 11-7-2006 Blad: 1 Van: 1

TABEL OVERZICHT VELDWAARNEMINGEN

Opdrachtgever : Klok Druten Grondexploitatie bv
Projectnaam : Gendt
Projectnummer : 2006-07/06
Projectlocatie : Hegsestraat 11

Meetpunt	Traject (cm-mv)	Grondsoort	Kleur	Bijzonderheden(mate) Geur(sterkte)
01 Boring	0 - 130	KLEI, zwak zandig	7.5YR4/4 bruin	Baksteen
	130 - 180	KLEI, zwak zandig	7.5YR5/3 bruin	
02 Boring	0 - 30	ZAND, zwak siltig	2.5Y7/3 lgeel	Opgebracht
	30 - 70	KLEI, zwak zandig	7.5YR4/4 bruin	
	70 - 145	KLEI, zwak zandig	7.5YR5/3 bruin	
	145 - 200	KLEI, zwak zandig	7.5YR5/6 bruin	IJzerhoudend Zandbandjes
03 Boring	0 - 65	KLEI, zwak zandig	7.5YR4/4 bruin	
	65 - 130	KLEI, zwak zandig	7.5YR5/4 bruin	IJzerhoudend Plantenresten
	130 - 170	KLEI, zwak zandig	2.5Y4/6 bruin	IJzerhoudend
	170 - 200	KLEI, zwak zandig	2.5Y5/4 bruin	IJzerhoudend Zandbandjes
04 Boring	0 - 65	KLEI, zwak zandig	7.5YR4/4 bruin	
	65 - 90	KLEI, matig zandig	2.5Y5/6 bruin	
	90 - 175	KLEI, zwak zandig	2.5Y4/6 bruin	IJzerhoudend Vegetatieniveau
	175 - 190	KLEI, zwak zandig	2.5Y5/4 bruin	IJzerhoudend
05 Boring	0 - 40	KLEI, zwak zandig	7.5YR4/4 bruin	Aardewerk Baksteen
	40 - 60	KLEI, zwak zandig	2.5Y5/6 bruin	
	60 - 155	KLEI, matig zandig	2.5Y5/6 bruin	IJzerhoudend
	155 - 170	KLEI, zwak zandig	2.5Y5/4 bruin	IJzerhoudend
	170 - 195	KLEI, zwak zandig	5YR3/2 dbuin	
06 Boring	0 - 30	KLEI, zwak zandig	2.5Y3/3 dbuin	Baksteen Puin 1-5 %
	30 - 95	KLEI, zwak zandig	2.5Y4/4 bruin	Plantenresten
	95 - 125	KLEI, zwak zandig	2.5Y5/6 bruin	
	125 - 168	KLEI, zwak zandig	2.5Y5/4 bruin	IJzerhoudend
	168 - 180	KLEI, zwak zandig	5YR3/2 dbuin	